

УДК 327.8:32.019.51

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.41.21>

ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ НА БІЛОРУСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: СОЦІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

Тарас Польовий

*Національний університет «Львівська політехніка»,
Інститут прикладної математики та фундаментальних наук,
кафедра міжнародної інформації
пл. Святого Юра, 3, 79000, м. Львів, Україна*

У статті розглянуто проблему ефективності російського інформаційного впливу в Білорусі. Виділено і проаналізовано три ключові маркери, котрі, дозволили, в певній мірі, продемонструвати ступінь російського інформаційного впливу на білоруське суспільство. А саме: 1) рівень популярності державних та російських медіа; 2) визначення рівня проросійської орієнтованості білорусів; 3) відношення білоруського суспільства щодо війни Росії проти України.

На основі даних соціологічних досліджень проаналізовано рівень сприйняття білорусами російської пропаганди в залежності від джерела отримання інформації. Констатується, що перенесення російської пропагандистської повістки в білоруський інформаційний простір не мало масового ефекту, що не дало можливості повною мірою нав'язати трансльовані наративи більшості білоруського суспільства. При цьому, відзначається, що рівень довіри до державних медіа в білоруському суспільстві є нижчим ніж в російському, що ускладнювало можливість успішного копіювання російських наративів на білоруські реалії. Спираючись на дані соціологічних досліджень, проаналізовано рівень проросійської орієнтованості білорусів. Підкреслено амбівалентність у ставленні білоруського суспільства до Росії, коли при загальному позитивному відношенні до росіян і Росії, майже половина білорусів схильні вбачати в сусідній країні найбільшу загрозу для власної територіальної цілісності. Не сприяє поширенню російської пропаганди і неоднозначне сприйняття Росії білорусами, які при збереженні позитивного ставлення, одночасно, сприймають її як загрозу.

На основі аналізу соціологічних даних щодо ставлення білорусів до війни Росії проти України, зроблено висновок, що білоруське суспільство у своєму відношенні до російсько-української війни зайняло до певної міри серединну позицію між полярними проукраїнськими та проросійськими інтерпретаціями. Автором висловлено припущення, що перспективи для подальшого масового розповсюдження російського пропагандистського впливу на значну частину білоруського суспільства є доволі обмеженими.

Ключові слова: білоруське суспільство, інформаційний простір, російська пропаганда, соціологічні опитування.

Постановка проблеми

Проблема контролю над власним інформаційним простором упродовж тривалого часу була актуальною для білоруської влади. Початок російсько-української війни та анексія Криму у 2014 році, періодичні антибілоруські інформаційні кампанії, та ін., продемонстрували, наскільки важливим для держави є контроль над власним інформаційним полем. Домінування російської мови в Білорусі, популярність російського новинного та розважального контенту, не сприяло створенню національного інформаційного простору. Це давало підстави сприймати Білорусь як частину російського інформаційного ландшафту. Внаслідок чого, створилися сприятливі умови для втілення Росією власної деструктивної повістки

в сусідній державі. Періодичні інформаційно-пропагандистські кампанії реалізовувалися Росією в контексті політичного і економічного тиску на білоруську владу. При цьому, як зазначають дослідники, деструктивна діяльність російських пропагандистських структур здійснювалася із застосуванням раніше апробованих форм, методів та інструментарію впливу на суспільну (історичну) свідомість населення пострадянських держав [1, с. 55].

Недовіра громадян до державних медіа на фоні інформаційної кампанії з висвітлення пандемії COVID-19 та політична криза 2020 року в Білорусі, суттєво вплинули на інформаційне поле. Після працевлаштування на білоруському телебаченні російських спеціалістів, присутність російських нарративів в інформаційному просторі Білорусі почала зростати, а риторика коментаторів стала різкішою. Білоруське телебачення, яке раніше було під повним контролем білоруської влади, було взято під російський контроль [2]. З перенесенням в білоруський інформаційний простір інформаційної повістки російських телеканалів, в країні закрилися незалежні медіа. Активну роль у просуванні російських пропаганди стала відігравати мережа проросійських інтернет ресурсів. Враховуючи сталу присутність російських телеканалів, інформаційний простір Білорусі опинився під фактичним впливом Росії, що дало підстави аналітикам констатувати втрату інформаційного суверенітету та синхронізацію медіаповідстки білоруських державних медіа із про(кремлівськими) [3], [4].

Таким чином, склалися сприятливі передумови для формування проросійської картини світу білоруському суспільству. У зв'язку з цим постає необхідність оцінки рівня сприйняття білоруським суспільством російської пропаганди та підтвердження гіпотези, що російська пропаганда попри схожість нарративів, є менш впливовою в Білорусі ніж у Росії. Хронологічні межі даного дослідження 2020-2022 роки: від політичної кризи в Білорусі до початку широкомасштабної війни Росії проти України.

Джерельна база дослідження

З огляду на вищезазначене, важливим джерелом інформації слугували заміри громадської думки проведенні різними соціологічними службами з 2020 до 2022 року. Соціологічний аспект є значущим з огляду на те, що в Білорусі фактично відсутня незалежна соціологія. У 2016 році припинив діяльність Незалежний інститут соціально-економічних і політичних досліджень (НИСЭПИ), який регулярно публікував результати соціологічних опитувань та аналітику. У зв'язку з чим, опитування громадської думки в Білорусі проводилися соціологічними службами з-за кордону, що обмежує доступ до отримання достовірних даних про стан громадської думки в країні. Відтак, сформульовані у цьому дослідженні висновки, значним чином базувалися на результатах досліджень проведених соціологічними компаніями з-закордону. Зокрема, були використані дані: британського аналітичного центру Sociolytics, Королівського інституту міжнародних відносин Chatham House, Варшавського центру східних студій (OSW), моніторингах Білоруської асоціації журналістів (БАЗ), білоруської дослідницької компанії MIA Research, Білоруської аналітичної майстерні (BAW) у Варшаві та російського Левада-центру.

Відзначимо і наявність ряду наукових публікацій, автори яких розглядали різноманітні аспекти російського пропагандистського впливу в Білорусі. Аляксандр Казак досліджував форми і ефективність російського інформаційного впливу в Білорусі та можливі методи протистояння негативним наслідкам дезінформації [5]. Цінною стала публікація Ольги Гапеевої, яка проаналізувала інформаційні кампанії, форми і методи інформаційного впливу, здійснювані Росією в інформаційному просторі Білорусі [1]. Фактор інформаційно-психологічних війн в контексті російсько-білоруських відносин, розглядала російська дослідниця Юлія Тагільцева [6]. Важливим став аналітичний матеріал білоруської дослідниці Єлени Артеменко-Мельянцової опублікований в збірнику оглядових та аналітичних

матеріалів щодо розвитку ситуації в Республіці Білорусь в 2020 році. Авторка визначала поточний стан білоруських ЗМІ на 2020 рік, через зниження рівня довіри до державних медіа і посилення поляризації інформаційного простору і громадської думки на фоні агресивної риторики [7].

Опрацювавши результати соціологічних досліджень і праць згаданих дослідників, було виділено ключові маркери, котрі, на наш погляд, дозволили демонструвати рівень російського інформаційного впливу на білоруське суспільство:

- популярність державних та російських медіа;
- визначення рівня проросійської орієнтованості білорусів;
- ставлення білорусів до війни Росії проти України.

Далі, розглянемо перелічені критерії в їх соціологічному вимірі.

Популярність державних та російських медіа

Для розуміння фрагментарного розподілу аудиторії відносно пріоритетних джерел отримання інформації, наведемо дані національного опитування проведеного компанією *MIA Research* наприкінці 2019 року, показували, що з інтернету беруть інформацію приблизно стільки ж білорусів, скільки із телебачення. Розподіл джерел споживання інформації виглядав таким чином:

- телебачення- 54%;
- інтернет-50%;
- соцмережі-27,4%;
- газети і журнали-13,5%;
- радіо-9,9%.

При цьому, якщо молоде покоління в основному брало інформацію із інтернету, то старше – із телебачення. Важливим фактором, який ілюстрував критичне ставлення білорусів до споживання інформації, стало погодження більшістю опитаних із твердженням, що медіа часто нав'язують свою думку замість того, щоб повідомляти факти [8].

Враховуючи такий розподіл, відзначимо, що одним із наслідків політичної кризи 2020 року стала поляризація білоруського суспільства¹, яка позначилася на різноманітних сферах взаємодії влади і соціуму. На фоні політичних протестів у білоруському суспільстві з'явився запит, на доступ до альтернативних джерел інформації. Ними стали соціальні мережі, телеграм канали та ін. інформаційна політика білоруської влади не відповідала запитам суспільства і, за визначенням аналітиків, мала конфронтаційний характер відносно прихильників протестів [7]. Поширеним явищем в медіа, стала різка та агресивна риторика, супроводжувана використанням мови ворожнечі, яка доти не була притаманною для інформаційного простору Білорусі.

Присутність проросійських наративів на державному телебаченні, відзначали у своїх моніторингах аналітики Білоруської асоціації журналістів (БАЖ). За їх даними, білоруська аудиторія, як і раніше, системно і регулярно отримувала переважно російський медійний порядок денний і прокремлівський погляд на основні події у світі. Відбувалося це на фоні сприяння, зі сторони влади, просуванню контенту “русского мира” та при відсутності критичного погляду на білорусько-російські відносини [9]. Тим самим, можна констатувати втрату владного контролю над інформаційним простором, і, одночасно, довіру до державних медіа з боку значної частини білоруського суспільства [7].

¹ Згідно з результатами дослідження, проведеного з 23 липня по 3 серпня 2021 року організацією Chatham House, у Білорусі є три ключові сегменти суспільства: ядро протесту (36%), нейтральна частина (36%), прихильники Олександра Лукашенка (28%). В: Chatham House. Взгляды белорусов на политический кризис. URL: <https://drive.google.com/file/d/1LMW32mEgEP-Fk9CrqYyJpWt7nzjQFhAR/view>

Наведені вище твердження підкріплювалося і результатами опитувань проведеного літом 2021 року Королівським інститутом міжнародних відносин Chatham House. Згідно яких, 18% опитаних респондентів довіряли державним медіа, тоді як 37% – незалежним медіа [10]. Дещо інші кількісні показники (які, втім, відображають наявність тенденцій аналогічних поданим вище результатам) з цього приводу наводять дослідники британського аналітичного центру Sociolytics, які провели соціологічне дослідження з метою оцінки ефективності роботи російських пропагандистів в Білорусі. Так, 54,3% білорусів віддавали перевагу незалежним медіа і лише 29,4% – державним; решта 16,3% використовували обидва джерела [11].

Натомість, в Росії, за даними Левада-центру, телебачення залишалося найпопулярнішим джерелом інформації (74%) із найвищим рівнем довіри серед медіа (50%). Показово, що у 2013 році цей показник також складав близько 50%. Тоді як інформації з інтернету і соціальних мереж довіряють – 22% і 20%, відповідно [12].

Для порівняння наведемо результати опитування проведеного у 2017 році Білоруською аналітично майстернею (Варшава). У той час, російські ЗМІ користувалися високим рівнем популярності серед білорусів. 75% населення довіряли російським медіа повністю або частково, тоді як білоруським незалежним медіа – 73%, а державним ЗМІ – 67% населення Білорусі [13]. Така популярність, вочевидь, мала б свідчити про позитивне сприйняття білоруським суспільством проросійських нарративів. Однак, з цього приводу доцільно навести результати дослідження білоруського соціолога Андрея Вардомацкого, який вивчав індекс впливу російських ЗМІ в Росії Білорусі та Україні. Дослідник констатував відсутність прямого зв'язку між рівнем рейтингів російських телеканалів та рівнем підтримки російської точки зору. Натомість, визначений Вардомацким індекс впливу російських ЗМІ для Білорусі знаходився посередині між Україною та Росією, що відображало загальну характеристику білоруської громадської думки – як серединної між Росією та Україною [14].

Отже, нерозуміння або ж неврахування російськими медіа-фахівцями специфіки білоруської аудиторії, перешкоджало просуванню пропаганди в інформаційному просторі Білорусі.

Визначення рівня проросійської орієнтованості білорусів

Попри традиційно прихильне ставлення білоруського суспільства до Росії і росіян, упродовж останніх років спостерігалися тенденції, які фіксували певну зміну у сприйнятті білорусами Росії. Показовими, у цьому плані, стали результати дослідження, проведеного наприкінці 2020 року варшавським Центром східних студій (OSW). За результатами якого, 87% білорусів позитивно ставилися до Росії, а до самих росіян – 97%. Паралельно, понад 40% опитаних вбачали у Росії найбільшу загрозу територіальній цілісності Білорусі. Парадоксальним видавалося також і те, що білоруси, при цьому, зберігали прагнення підтримки тісних контактів з Росією, яку самі дедалі частіше асоціювали з корупцією, агресією, диктаторським режимом і низьким рівнем життя. Таке поєднання протилежностей, на думку авторів дослідження, є проявом сприйняття реальності, характерного для білоруського суспільства, але несподіваного для зовнішніх спостерігачів. Оскільки, білоруси, знаходячись на лінії геополітичного розлому між Сходом і Заходом, намагалися балансувати між центрами сили задля збереження власної державності [15].

Одночасно із згаданими процесами, соціологічні дослідження фіксували зниження кількості прихильників об'єднання Білорусі з Росією. За результатами національного опитування, проведеного в серпні 2020 року на замовлення американської газети The Washington Post щодо зовнішньополітичних пріоритетів білорусів, 50,4% респондентів у вибірці від 18 до 40 років стверджували, що хочуть рухатися в сторону Заходу, а 23,3% – в сторону

Росії. Тоді як у вибірці старше 60 років, лише 14,7% – в сторону Заходу, а 62% – за зближення з Росією [16].

Відсутність однозначної позиції серед громадян Білорусі фіксувалися і роком раніше, в результатах опитування проведених Білоруською аналітичною майстернею (BAW). Доцільність поглиблення інтеграції з Росією підтримували 36%, тоді як 43% виступали проти такої ідеї. Ще 20% – не змогли відповісти на питання [17].

Таким чином, в білоруському суспільстві спостерігалися певні розбіжності серед різних вікових груп, що може призвести до послаблення проросійських зовнішньополітичних устремлінь у майбутньому. Натомість, можемо констатувати прихильність білорусів до принципів нейтралітету. Така тенденція, упродовж тривалого часу, була притаманною не тільки для білоруської влади, але й для громадської думки. Нейтралітет для білоруського суспільства став не лише вираженням компромісу та виваженого і стриманого ставлення відносно подій всередині держави, але й формулою зовнішньополітичного самовизначення. Зазначене показує, що теза про так званий серединний характер білоруської громадської думки є цілком справедливою і відносно вибору зовнішньополітичних пріоритетів.

Ставлення білорусів до війни Росії проти України

До початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року (зокрема і з території Білорусі), в білоруських медіа тривала антиукраїнська інформаційна кампанія, яка супроводжувалася агресивною риторикою Александра Лукашенка. Натомість, тези, які звучали в ефірах білоруських телеканалів співпадали із риторикою російської пропаганди. Через що, актуалізувалося питання відношення білоруського суспільства щодо російсько-української війни.

Як і сприйняття білорусами подій 2014 року та анексії Криму, їх ставлення до продовження російської агресії було неоднозначним, що свідчило про відсутність консенсусу з цього приводу, а також світоглядні та ціннісні розбіжності всередині суспільства. Згідно з даними, соціологічного опитування проведеного Chatham House у період з 5 по 14 березня 2022 року, білоруси розділялися у своїх симпатіях відносно учасників війни:

- 28% опитаних підтримували дії Росії без вступу Білорусі у військовий конфлікт;
- 25% виступали за ідею проголошення повного нейтралітету і виведення всіх іноземних військ;
- 15% схилилися до засудження дій Росії, без вступу у військовий конфлікт;
- 4% пропонували підтримати дії України, без вступу у військовий конфлікт;
- 3% були прихильниками участі у військових діях на боці Росії;
- 2% виступали за засудження дій України без вступу у військовий конфлікт;
- 1% підтримував ідею участі у військовому конфлікті на боці України;
- 21% не змогли відповісти [18].

Таким чином, розпорошення симпатій щодо сторін конфлікту, абсолютна більшість громадян Білорусі не підтримували участь у війні. Між тим, практично третина білорусів підтримувала дії Росії щодо України, що дуже точно співпадає із кількістю прихильників політики Александра Лукашенка (28%) та є свідченням здатності російської пропаганди тісно чи іншою мірою впливати на суспільні настрої. Одночасно, серед білорусів спостерігався консенсус, що їх держава не повинна бути учасником військових дій.

Варти уваги, у цьому контексті, видаються результати дослідження проведеного Білоруською аналітичною майстернею (BAW) 15-26 березня 2022 року. В ході якого, виявилось, що етнічні білоруси (люди, які віднесли себе до етнічних білорусів) – 10%, схильні менше підтримувати участь білоруських військ у війні проти України, аніж люди інших національностей (росіяни, українці, поляки) – 21%. При цьому, Андрей Вардомацкий

відзначав що у дослідженнях на інші теми щодо Білорусі, національний фактор раніше практично не впливав на відповіді респондентів [19].

Будучи розділеним, суспільство опинилося в ситуації, коли громадяни існували у різних інформаційних реальностях. Зважаючи на це, доречно буде продемонструвати кореляцію відношення білорусів до воєнних дій Росії в Україні, відповідно до джерела отримання інформації. Твердження, що Білорусь бере участь у війні на стороні Росії підтримувало 23% глядачів російських державних медіа і 18% глядачів білоруських державних медіа. І, відповідно, 69% і 62% цієї аудиторії вважали, що Білорусь не бере участь в конфлікті. У той же час, серед аудиторії білоруських недержавних та українських медіа, 82% і 77% сприймали Білорусь як учасника війни на стороні Росії. А, відповідно, 12% і 11% стверджували, що Білорусь не є учасником конфлікту [19]. Таким чином, можна спостерігати певну обумовленість трактування подій білорусами, в залежності від джерела отримання інформації.

Отже, в цілому, білоруське суспільство у своєму відношенні до російсько-української війни, зайняло неоднозначну позицію, між абсолютно полярними проукраїнськими та проросійськими інтерпретаціями.

Висновки

З 2020 року, оформився поділ білоруського суспільства, яке існує в різних інформаційних реальностях. Фрагментарність та поляризація інформаційного простору, характеризується обмеженою можливістю взаємовпливу різних груп. Наявність доступу білорусів до різноманітних джерел інформації, ускладнювала можливість успішного прямого перенесення російських пропагандистських наративів у білоруський інформаційний простір. Білоруське суспільство, на відміну від російського, менше прив'язане до телебачення як основного джерела інформації, а рівень довіри до державних медіа в Білорусі є нижчим ніж в Росії. Тому, навіть повне перенесення російської інформаційної повістки у білоруський інформаційний простір не означало її масового прийняття білоруським суспільством. Попри те, приблизно третина населення Білорусі схильна поділяти тези російської пропаганди. Це, з одного боку, вказує на існування певної критичної кількості цільової аудиторії для російської пропаганди. З іншого ж боку, попри існування значної групи нейтрально або ж пасивно налаштованих громадян, можна припустити, що перспективи для подальшого масового розповсюдження російського пропагандистського впливу на велику частину білоруського суспільства є доволі обмеженими. Не сприяє поширенню російської пропаганди і неоднозначне сприйняття Росії білорусами, які, при збереженні позитивного ставлення, одночасно схильні вбачати в сусідній державі загрозу. Виходячи з чого, справедливим, на наш погляд, буде твердження про нейтральність білоруського суспільства та особливий серединний характер громадської думки, що спостерігається, зокрема і в сприйнятті російсько-української війни.

Список використаної літератури

1. Гапеева О. Зміст інформаційних кампаній російської федерації проти республіки Білорусь. Військово-історичний меридіан. Електронний науковий фаховий журнал / Ред. рада: В. М. Литвин, В. А. Смолій, В. Ф. Колесник; Ред. кол.: Т. В. Вронська, В. М. Грицок, В. П. Капелюшний, І. П. Ковальчук, Л. В. Легасова (гол. колегії), О. Є. Лисенко (заст. гол. колегії, наук. ред.), О. М. Майборода, П. Махцевіч, І. К. Патриляк (наук. ред.), В. М. Сімперович (відп. ред.), О. А. Удод, В. П. Фоміна, Н. О. Шевченко. Меморіальний комплекс "Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років"; Інститут історії України НАН України. Вип. 3 (17). К., 2017. С. 55–66.

2. Гибридная интервенция. Лукашенко передаёт контроль над Беларусью Кремлю (2020). URL: <https://isans.org/articles/gibridnaya-intervenciya.html>
3. Морозов, А. Михаил Доросевич: Белорусская медиасистема полностью разрушена. URL: <https://isans.org/articles/mihail-doroshevich-belarusskaya-mediasistema-polnostyu-razrushena.html?fbclid=IwAR2Xhr8j92J50McsKM9MOy9fx0GP4LS81KIKpvqOm89wwgL4-RbSjK6PjPY>
4. Елисеев А. С информационным суверенитетом Беларуси покончено за три недели. URL: <https://isans.org/columns/s-informaczionnym-suverenitetom-belarusi-pokoncheno-za-tri-nedeli.html>
5. Kazak A. Formy i efektywność rosyjskiego oddziaływania informacyjnego na Białorusi. Cywilizacja i Polityka. 2020, nr. 18, s. 240-251. URL: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/cip/18/cip1812.pdf>
6. Тагильцева Ю. Р. “Брат ты мне или не брат?”, или информационно-психологическая война в контексте российско-белорусских отношений. Политическая лингвистика. 2014. № 4 (50). С. 180–186.
7. Артёменко-Мельянцова Е. СМИ: утрата контроля и разрушение инфраструктуры. URL: <https://belinstitute.com/sites/default/files/2022-01/yearbook2021.pdf>
8. Шрайбман А. Что думают белорусы? Телевизор и интернет сошлись в битве за умы белорусов. URL: https://www.pactworld.org/sites/default/files/Article_4_Shraibman_Media_RU.pdf
9. Мониторинг пророссийской пропаганды в государственных телевизионных СМИ Беларуси. URL: <https://baj.by/ru/analytics/monitoring-prorossiyskoj-propagandy-v-gosudarstvennyh-televizionnyh-smi-belarusi>
10. Взгляд белорусов на политический кризис. Результаты социологического опроса, проведенного с 23 июля до 3 августа 2021 года. URL: <https://drive.google.com/file/d/1LMW32mEgEP-Fk9CrqYyJpWt7nzjQFhAR/view>
11. Переломить оппозиционные настроения в Беларуси должен десант российских пропагандистов. Ну и как, получается? URL: <https://meduza.io/feature/2020/11/16/perelomit-oppozitsionnye-nastroeniya-v-belarusi-dolzen-desant-rossiyskih-polittechnologov-nu-i-kak-poluchaetsya>
12. Российский медиаландшафт – 2020. URL: <https://www.levada.ru/2020/05/20/rossijskij-medialandshaft-2020-2/>
13. Уровень доверия к государственным медиа упал, а к независимым – вырос. URL: <https://naviny.by/article/20170608/1496905018-uroven-doveriya-k-gosudarstvennym-media-upal-k-nezavisimym-vyros>
14. Индекс воздействия российских СМИ: Россия, Беларусь, Украина. URL: <https://ms.detector.media/mediadoslzhennya/post/14672/2015-11-04-yndeks-vozdeystvyua-rossyyskykh-smy-rossyua-belarus-ukrayna/>
15. Białorusini o Polsce, Rosji i sobie. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2021-01-29/belarusians-poland-russia-and-themselves>
16. Toal, G., O’Loughlin J., Bakke K. M. What’s driving the Belarus protests? URL: <https://www.washingtonpost.com/politics/2020/08/21/whats-driving-belarus-protests/>
17. Большинство опрошенных белорусов не хотят утробления интеграции с Россией <https://thinktanks.by/publication/2019/07/24/bolshinstvo-oproshennyh-belarusov-ne-hotyat-uglubleniya-integratsii-s-rossiy.html>
18. Chatham House. Взгляды белорусов на военный конфликт России и Украины. Результаты социологического опроса, проведенного с 5 по 14 марта 2022 года URL: https://drive.google.com/file/d/1QR4bYE8SVv5xR92xk4DJ79xX5_QJ99As/view
19. Война в Украине: противоречия массового сознания белорусов. URL: <https://reform.by/310249-vojna-v-ukraine-protivorechija-massovogo-soznaniya-belarusov>

THE IMPACT OF RUSSIAN PROPAGANDA ON BELARUSIAN SOCIETY: SOCIOLOGICAL ASPECT

Taras Polovyi

*Lviv Polytechnic National University,
Institute of Applied Mathematics and Fundamental Sciences,
Department of International Information
Sviatoho Yura Square, 3, 79000, Lviv, Ukraine*

The article considers the problem of the Russian information influence effectiveness in Belarus. Three key markers have been identified and analyzed, which have, to some extent, demonstrated the degree of Russian informational influence on Belarusian society. Namely: 1) the level of popularity of state and Russian media; 2) determining the level of pro-Russian orientation of Belarusians; 3) the attitude of Belarusian society towards Russia's war against Ukraine.

Based on sociological research, the level of perception of Belarusians of Russian propaganda depending on the source of information was analyzed. It is stated that the transfer of the Russian propaganda agenda to the Belarusian information space did not have a mass effect, which did not allow to fully impose the broadcasted narratives on the majority of Belarusian society. At the same time, it is noted that the level of trust in the state media in the Belarusian society is lower than in the Russian one, which made it difficult to successfully transfer Russian narratives to the Belarusian realities. Based on sociological research, the level of pro-Russian orientation of Belarusians is analyzed. The ambivalence in the attitude of the Belarusian society towards Russia is emphasized, when with the general positive attitude towards the Russians and Russia, almost half of the Belarusians tend to see in the neighboring country the greatest threat to their own territorial integrity. The ambiguous perception of Russia by Belarusians, who at the same time perceive it as a threat while maintaining a positive attitude, does not contribute to the spread of Russian propaganda.

Based on the analysis of sociological data on the attitude of Belarusians to Russia's war against Ukraine, it is concluded that Belarusian society in its attitude to the Russian-Ukrainian war has taken a somewhat middle position between polar pro-Ukrainian and pro-Russian interpretations. The author suggests that the prospects for further mass dissemination of Russian propaganda influence on a large part of Belarusian society are quite limited.

Key words: Belarusian society, information space, Russian propaganda, sociological polls.